

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA PEDAGOGIK MAHORAT VA KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI

Aburaximov Sh.A.

Qo'qon davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: pedagogik mahorat, ijodkorlik, o'qituvchi ta'limi, eksperimental o'rganish, reflektiv amaliyot, kasbiy rivojlanish.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, творчество, педагогическое образование, экспериментальное обучение, рефлексивная практика, профессиональное развитие.

Key words: pedagogical skills, creativity, teacher education, experiential learning, reflective practice, professional development.

Doimiy rivojlanib borayotgan ta'lim sharoitida o'qituvchilarning ta'limga yordam beruvchi roli tobora ko'p qirrali va talabchan bo'lib bormoqda. Texnologiyaning rivojlanishi, talabalar demografiyasining o'zgarishi va ta'lim paradigmalarning o'zgarishi bilan yuqori malakali va ijodiy o'qituvchilarga bo'lgan ehtiyoj hech qachon bu qadar dolzarb bo'lmagan. Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahorati va ijodkorligini rivojlantirish ularning o'qituvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish va zamonaviy ta'limning murakkabliklarida harakat qilish uchun jihozlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik mahorat keng doiradagi kompetensiyalarni o'z ichiga oladi, jumladan, ta'limni loyihalash, sinfni boshqarish, baholash usullari va o'qituvchilarning individual ehtiyojlarini qondirish uchun o'qitishni farqlash qobiliyati. Ushbu ko'nikmalar samarali o'qitish va o'qitishning asosini tashkil qiladi. Xuddi shunday, ijodkorlik mukammallikni o'rgatishning muhim tarkibiy qismi bo'lib, o'qituvchilarga talabalarni jalb qilish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish va o'qitish usullarini turli xil ta'lim uslublari va afzalliklariga moslashtirish imkonini beradi.

Pedagogik mahorat va ijodkorlikning ahamiyati sinf doirasidan tashqariga chiqadi. Borgan sari o'zaro bog'langan va bilimga asoslangan jamiyatda ta'lim

kelajakdagi ishchi kuchini shakllantirish va ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shunday ekan, o'qituvchilarning o'quvchilarga qiziqish uyg'otish, innovatsiyalarni o'stirish va o'quvchilarda umrboqiy o'rganishga muhabbat uyg'otish qobiliyati katta ahamiyatga ega.

Biroq, bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik mahorat va ijodkorlikni rivojlantirish o'zining qiyinchiliklaridan holi emas. An'anaviy o'qituvchilar ta'limi dasturlari ko'pincha nazariy bilimlarga qaratilgan va o'qitish strategiyalarini amaliy qo'llashni e'tiborsiz qoldiradi. Bundan tashqari, standartlashtirilgan o'quv rejasiga va baholash amaliyotiga moslashish bosimi ijodkorlikni bo'g'ib qo'yishi va sinfda innovatsiya imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Ushbu muammolarni hisobga olgan holda, bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahorati va ijodkorligini oshirish uchun innovatsion strategiya va yondashuvlarni o'rganish juda muhimdir. O'qituvchilar uchun ta'lim dasturlari umrbod ta'lim madaniyatini rivojlantirish, tajriba va tavakkal qilishni rag'batlantirish hamda hamkorlik va mulohaza yuritish imkoniyatlarini taqdim etish orqali intiluvchan o'qituvchilarga doimiy o'zgarib turadigan ta'lim landshaftida muvaffaqiyat qozonish imkoniyatini beradi.

Pedagogik mahorat va ijodkorlikning ta'lim sohasidagi ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Pedagogik mahorat deganda o'qituvchiga o'rganish tajribasini samarali o'tkazishga va o'quvchilarni ta'lim jarayoniga jalb qilishga imkon beruvchi turli kompetensiyalar tushuniladi. Ushbu ko'nikmalar turli o'lchovlarni o'z ichiga oladi, jumladan, o'quv dizayni, sinfni boshqarish, baholash usullari va o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun o'qitish strategiyalarini moslashtirish qobiliyati.

Pedagogik mahoratning asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarning bilim olishi va o'quv yutuqlariga yordam beradigan yuqori sifatli o'qitishni ta'minlashdir. Samarali o'qituvchilar turli xil ta'lim uslublari va afzalliklariga mos keladigan o'quv faoliyatini loyihalash va amalga oshirish qobiliyatiga ega bo'lib, shu bilan talabalarning faolligi va tushunishini maksimal darajada oshiradi. Bundan tashqari, malakali o'qituvchilar qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv ta'lim muhitini yaratishga mohir bo'lib, unda barcha o'quvchilar o'zlarini qadrli va hurmatli his qilishadi, bu esa o'rganish uchun qulay sinf muhitini yaratadi.

Qolaversa, pedagogik mahorat o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va umrbod ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'qitishning innovatsion usullari va faol o'quv strategiyalaridan foydalanish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning qiziquvchanligi, ijodkorligi va intellektual qiziqishlarini uyg'otishi, ularning mustaqil va o'z-o'zini boshqara

oladigan o'quvchilar bo'lish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin. Bundan tashqari, samarali baholash amaliyotlari o'qituvchilarga o'quvchilarning muvaffaqiyatini to'g'ri baholash, yaxshilash kerak bo'lgan yo'nalishlarni aniqlash va o'quvchilar o'sishi va rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun o'z vaqtida fikr-mulohazalarni taqdim etish imkonini beradi.

Pedagogik mahorat bilan bir qatorda ijodkorlik ham ta'limda yangilik va mukammallikka erishish uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi. Ijodkorlik o'z ichiga tashqarida fikr yuritish, yangi g'oyalarni yaratish va ta'lim muammolariga innovatsion echimlarni ishlab chiqish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Ijodiy o'qituvchilar an'anaviy o'qitish usullari bilan bog'liq emas, balki o'zlarining ta'lim amaliyotlarida tajriba, izlanish va tavakkal qilishni o'zlashtiradilar.

O'qitishdagi ijodkorlik interfaol va qiziqarli o'quv faoliyatini loyihalash, multimediya va texnologiyani o'qitishga integratsiyalash, o'quvchilarning xilma-xil ehtiyojlari va qiziqishlarini qondirish uchun o'qitish strategiyasini moslashtirish kabi turli shakllarda namoyon bo'ladi. O'qituvchilar o'z ta'lim amaliyotiga ijodkorlikni singdirish orqali o'qishga bo'lgan ishtiyoqni uyg'otishi, o'quvchilarda tasavvur uyg'otishi va sinfda yangilik madaniyatini tarbiyalashi mumkin.

Bundan tashqari, ijodkorlik ta'lim landshaftining o'zgaruvchan talablariga javob berishda moslashuvchanlik va moslashuvchanlikni rivojlantiradi. Tez texnologik taraqqiyot va globallashtirish bilan ajralib turadigan davrda ijodiy o'qituvchilar o'zgarishlarni boshqarish, yangi o'qitish usullarini o'zlashtirish va talabalarning ta'lim natijalarini oshirish uchun yangi texnologiyalardan foydalanish uchun yaxshi jihozlangan.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik mahorat va ijodkorlik samarali o'qitish va o'qitishning ajralmas tarkibiy qismidir. Pedagogik tajribani rivojlantirish va o'qituvchilar o'rtasida ijodkorlikni rivojlantirish orqali biz o'qituvchilarga talabalarning turli ehtiyojlarini qondirish, akademik yuksaklikka erishish va umrbod o'rganishga bo'lgan muhabbatni uyg'otish imkoniyatini berishimiz mumkin. Kelajak avlodlarni XXI asrda muvaffaqiyatga tayyorlashga intilar ekanmiz, pedagogik mahorat va ijodkorlikni rivojlantirishga sarmoya kiritish ta'limni rivojlantirish va jamiyat kelajagini shakllantirish uchun muhim bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar:

1. Sawyer, R. K. (Ed.). (2012). *The Cambridge Handbook of the Learning Sciences*. Cambridge University Press.
2. Craft, A., Cremin, T., Burnard, P., & Chappell, K. (2017). *Creative teaching and learning: Creativity, engagement and student learning*. Routledge.

3. Darling-Hammond, L., & Bransford, J. (Eds.). (2005). Preparing teachers for a changing world: What teachers should learn and be able to do. John Wiley & Sons.

4. Root-Bernstein, R. S., & Root-Bernstein, M. M. (1999). Sparks of genius: The thirteen thinking tools of the world's most creative people. Houghton Mifflin Harcourt.

5. Loughran, J. J., & Berry, A. (2005). Modelling by teacher educators. *Teaching and Teacher Education*, 21(2), 193-203.

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqola o'qitishda pedagogik mahorat va ijodkorlikning ahamiyatini o'rganish, ularning rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash va o'qituvchilar ta'limi dasturlari uchun amaliy chora-tadbirlarni taklif etishdan iborat. Pedagogika va ijodkorlikning kesishishini ko'rib chiqish orqali u o'qituvchilar malakasini oshirish samaradorligi va innovatsionligini oshirish bo'yicha tushuncha va tavsiyalar berishga intiladi. Ushbu mavzularni har tomonlama o'rganish orqali ushbu maqola XXI asrda o'qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirish bo'yicha davom etayotgan munozaraga hissa qo'shishga intiladi.

РЕЗЮМЕ

Целью данной статьи является изучение значения педагогического мастерства и творчества в обучении, выявление основных факторов, влияющих на их развитие, и предложение практических мер по программам подготовки учителей. Исследуя пересечение педагогики и творчества, автор стремится предоставить идеи и рекомендации по повышению эффективности и инновационности подготовки учителей. Всесторонне исследуя эти темы, данная статья призвана внести свой вклад в продолжающуюся дискуссию по вопросам педагогического образования и профессионального развития в 21 веке.

SUMMARY

This article aims to study the importance of pedagogical skills and creativity in teaching, to identify the main factors affecting their development, and to propose practical measures for teacher education programs. By examining the intersection of pedagogy and creativity, it seeks to provide insights and recommendations for increasing the effectiveness and innovation of teacher training. By exploring these themes comprehensively, this article seeks to contribute to the ongoing debate on teacher education and professional development in the 21st century.